

Raadsvoorstel

Portefeuillehouder: Tom de Kleer		Opgesteld door: Mathilde Norg en Ellen Smit, MO Sociaal Domein
Besluitvormende vergadering: 1 februari 2024	Registratienummer collegebesluit: 314632	Raadsnummer (niet invullen, dit vult de griffie in)
Titel / onderwerp: Lokale preventie agenda Sociaal Domein		
Samenvatting: Met de Lokale preventie agenda Sociaal Domein wordt een samenhangend overzicht van beleid en maatregelen geboden op het gebied van preventie. Het doel ervan is het bevorderen van gezondheid en welzijn van inwoners en het waar mogelijk terugdringen van zorgkosten. De preventie agenda is opgesteld naar aanleiding van een voornemen in het collegeprogramma om meer in te zetten op preventie. Het dient daarnaast als plan voor het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Er is in de afgelopen jaren regelmatig nieuw beleid ontwikkeld op allerlei deelgebieden van het Sociaal Domein. Onder andere een visie sport en bewegen, gezondheidsbeleid, een eenzaamheidsaanpak en een pakket aan maatregelen om de gevolgen van corona te bestrijden. Ook is er in Nieuwkoop een breed aanbod van vrijwilligers, (in)formele activiteiten en welzijnsvoorzieningen. In de preventie agenda maken we een overzicht van wat we doen en gaan doen op het gebied van preventie. We kijken waar we zaken beter op elkaar af kunnen stemmen, aan elkaar verbinden en zien waar we nog kunnen intensiveren of nog wat missen. De preventie agenda is ingedeeld in drie thema's; "Licht en laagdrempelig", "Iedereen doet mee" en "Een leven lang gezond". Voor deze thema's hebben we elk een aantal doelen benoemd die we willen bereiken en waarmee de preventie in Nieuwkoop wordt vormgegeven. Voor elk van de doelen zijn acties geformuleerd. De thema's en de doelen vormen het kader voor het preventiebeleid van de komende jaren. Ze haken aan bij de doelen die de VNG en het Ministerie van VWS hebben geformuleerd in het Gezond en Actief Leven Akkoord en zijn in lijn met eerder vastgestelde beleidsstukken of plannen van aanpak. De thema's en de doelen fungeren als houvast om regelmatig de balans op te maken en in de komende jaren nieuwe acties te formuleren.		

Voorgesteld besluit:

De raad wordt voorgesteld het volgende te besluiten:

1. Vaststellen van de Lokale preventie agenda Sociaal Domein, waarbij de thema's en de doelen kaderstellend en richtinggevend zijn. De acties zijn uitvoering en een middel om de doelen te bereiken.

burgemeester en wethouders van Nieuwkoop

TOELICHTING

Inleiding / aanleiding

In het collegeprogramma (2022-2026) werd het volgende opgenomen over de inzet op preventie: “Na de decentralisaties is veel aandacht uitgegaan naar de drie grote wettelijke taken op het sociaal domein: de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet. Goede en betaalbare voorzieningen voor mensen die het nodig hebben is van groot belang. Toch is het minstens zo belangrijk om de basis op orde te hebben. We willen ervoor zorgen dat mensen niet buiten de boot vallen. Wanneer dat toch gebeurt, willen we dat vroeg signaleren en snel ondersteuning beschikbaar stellen, zodat erger wordt voorkomen. Op het gebied van preventie en welzijn kan een gemeente als Nieuwkoop het verschil maken”.

Om een gezonde en welvarende gemeenschap te creëren, is het noodzakelijk om te investeren in preventieve maatregelen. In deze lokale preventie agenda gaan we op zoek naar lichte en laagdrempelige oplossingen waarmee we hopen het beroep op zwaardere zorg terug te dringen. Daarnaast ligt de focus op het ondersteunen van de actieve gemeenschap en het versterken van de regierol van de gemeente. We stimuleren en ondersteunen ten slotte inwoners vanuit een visie op positieve gezondheid. Dat gaat niet alleen om de afwezigheid van ziekte, maar ook om het vermogen van mensen om met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen om te gaan en hun eigen welzijn te bevorderen.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

De preventie agenda dient ook als plan van aanpak voor het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). In dit akkoord, dat in februari 2023 werd afgesloten tussen gemeenten, rijksoverheid en zorgverzekeraars, zijn afspraken opgenomen waarin een gezonde samenleving centraal staat. Het akkoord richt zich op een gezonde generatie in 2040, met weerbare mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving en waarin sprake is van een sterke sociale basis. De fysieke en mentale gezondheid vanaf het prille begin wordt bevorderd en behouden en er gaat speciale aandacht uit naar mensen in kwetsbare situaties.

In het GALA akkoord worden zeven (inhoudelijke) subdoelen benoemd. Gemeenten kunnen voor hun inzet op deze doelen een beroep doen op een brede specifieke uitkering (SPUK). In deze SPUK worden bestaande middelen voor uiteenlopende programma's én een aantal nieuwe kabinetsmiddelen, gebundeld aangeboden. Nieuwkoop heeft op alle doelen middelen aangevraagd. De doelen met bijbehorende budgetten, zijn opgenomen in bijlage 3 van de notitie.

In de lokale preventie agenda zijn de GALA doelen uitgewerkt en aangevuld met eigen 'Nieuwkoopse' doelen die betrekking hebben op preventie. Preventie is ons inziens namelijk breder dan een gezonde samenleving en een sterke sociale basis. Er zijn daarom eigen doelen toegevoegd.

Verbinding met IZA

Daar waar GALA gaat over een gezonde generatie in 2040, over weerbare, gezonde inwoners en dus over preventie van zorg, heeft het Integraal Zorg Akkoord (IZA) als doel om de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Met de nadruk op passende zorg op de juiste plek. Dit akkoord is vooral gericht op de zorgsector zelf, maar beide akkoorden liggen wel in elkaars verlengde. Passende zorg gaat immers ook over preventie en voorkomen van zorgvragen. Het IZA wordt regionaal met onder andere zorgaanbieders, zorgverzekeraars, gemeenten en GGD-en opgepakt. De uitwerking van het GALA heeft meer een lokaal karakter, hoewel ook daarin onderdelen regionaal afgesproken en opgepakt moeten worden.

In het IZA is afgesproken om te werken aan een regionale preventie infrastructuur en de inrichting van effectieve ketenaanpakken over de verschillende domeinen heen. Conform besluitvorming door de VNG hebben alle regio's in Nederland één gemandateerde gemeente voor het beheer en de coördinatie van de Specifieke Uitkering (SPUK) IZA. In regio Zuid-Holland Noord is hiervoor de gemeente Leiden aangewezen. In juni 2023 heeft ons college de gemeente Leiden gemandateerd om de gemeente Nieuwkoop (net als de andere 13 gemeenten in ZHN) te vertegenwoordigen en de organisatie rond de IZA middelen uit te voeren.

In de regio Holland Rijnland is een regionale samenwerkingsstructuur ingericht die de focus legt op de verdere uitwerking van het IZA. Dit betreft een samenwerking tussen Zorg en Zekerheid, onze preferente zorgverzekeraar inclusief Zorgkantoor en de dertien regiogemeenten. De regionale aanpak preventie en de uitvoering daarvan, worden zoveel mogelijk afgestemd op al bestaande overlegstructuren.

Binnen de samenwerkingsstructuur functioneren drie regionale werkgroepen: GGZ, Preventie en Ouderen. Bepaalde onderwerpen zoals Welzijn op recept, valpreventie en respijtzorg worden zowel lokaal als regionaal opgepakt. Deze werkgroepen vormen de plek om de regionale opgaven op te pakken. De gemeente Nieuwkoop is vertegenwoordigd in deze werkgroepen. De deadline voor de IZA regioplannen is eind 2023. De uitwerking van de plannen nemen we mee in onze uitvoering. De inhoud van de plannen en het vervolgproces kan aan de raad kenbaar worden gemaakt door middel van een raadsbrief.

Planning en proces subsidieverordening

Om een aantal wijzigingen mogelijk te maken, wordt een aanpassing van de Algemene Subsidie Verordening (ASV 2017) en de subsidieregeling Sociaal Domein 2018 op dit moment voorbereid. Het idee daarbij is om de doelen van de preventie agenda aan de basis te laten liggen van de subsidieverlening. Andere aanpassingen in de subsidiesystematiek zijn in ieder geval de opmerkingen van de Rekenkamer over de financiële verantwoording van grotere subsidies (€5.000 of meer); te verstrekken rapportages of het gebruik van protocollen.

1e kwartaal

- De preventie agenda wordt ter besluitvorming vastgelegd aan de gemeenteraad.
- Om nieuwe inzichten rond subsidieverlening en aanpassingen in de bestaande subsidiesystematiek te toetsen wordt een of meerdere discussiebijeenkomsten georganiseerd. We halen input op van organisaties en verenigingen.

2e/3e kwartaal

- De belangrijkste conclusies van de ophaalronde worden begin Q2 in een oriënterende bijeenkomst voorgelegd aan de gemeenteraad.
- De concept verordening zal eind Q2 of begin Q3 ter bespreking en besluitvorming worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Om de nieuwe verordening in werking te laten treden per 2025, moet de verordening uiterlijk begin juli (voor het zomerreces) worden vastgesteld.

Per 1 juli is geen probleem voor de lopende subsidies en de verantwoording daarvan, want die zijn toegekend op de oude verordening en die blijft dan nog gelden voor de betreffende subsidies. Nieuwe aanvragen moeten worden ingediend voor 1 oktober.

Belangrijk is om goed te communiceren met de subsidieaanvragers. Het moet voor hen duidelijk zijn dat de subsidie 2025 volgens een nieuwe verordening/regeling wordt toegekend en dat dit mogelijk consequenties heeft. Omdat de gemeente een redelijke termijn in acht moet nemen, zou er afhankelijk van de grootte en de impact van de wijzigingen, gekozen kunnen worden voor een overgangsperiode in het jaar 2025. Mocht hiervan sprake zijn dan zal dit deel uitmaken van de uitgangspunten die in het voorjaar met de raad besproken worden.

Bedoeling van de lokale preventie agenda

De thema's en de doelen van de preventie agenda vormen het kader voor het preventiebeleid van de komende jaren. Ze haken aan bij de doelen die de VNG en het Ministerie van VWS hebben geformuleerd in het Gezond en Actief Leven Akkoord en zijn in lijn met eerder vastgestelde beleidsstukken. Er is in de afgelopen jaren regelmatig nieuw beleid ontwikkeld op deelgebieden van het Sociaal Domein, onder andere een sportvisie, gezondheidsbeleid, een eenzaamheidsaanpak en een pakket aan maatregelen om de gevolgen van corona te bestrijden. We beginnen dus niet opnieuw.

Het doel van deze preventie agenda is meerledig:

- We bieden een samenhangend overzicht van beleid en maatregelen op het gebied van preventie.
- We creëren een beleidskader voor de preventie aanpak in de komende jaren. De thema's en doelen zijn kaderstellend en richtinggevend. De acties (niet uitputtend) zijn een middel om die doelen te bereiken.
 - Bestaande en nieuwe acties worden getoetst aan de thema's en de doelen.
 - Subsidie aanvragen kunnen –indien de nieuwe subsidieverordening wordt vastgesteld– getoetst worden aan de doelen uit de agenda.
- Voor beleid en uitvoering is de agenda een werkdocument. Op basis van deze agenda worden acties uitgezet en afspraken gemaakt met partners. Er wordt bijgehouden of de acties het beoogde doel dienen. Voortschrijdend inzicht kan ertoe leiden dat acties worden bijgesteld.

Beoogd (maatschappelijk) effect

Binnen het sociaal domein is preventie van groot belang. Preventie is het voorkomen van problemen bij het opgroeien, zelfredzaam en gezond zijn en het normaliseert problemen in een vroeg stadium. Met preventie investeren we in de gezondheid en het welzijn van onze inwoners en het kan een besparing op zwaardere zorg opleveren.

Kader/eerdere besluiten/voorgeschiedenis

- Koersdocument Zorglandschap
- Gezondheidsnota
- Sportvisie
- Plan van aanpak eenzaamheid
- Plan van aanpak corona steunpakketten jeugd

Van buiten naar binnen: Participatie/ betrokken partijen/ personen

Bij de totstandkoming van deze agenda zijn diverse organisaties en partijen geconsulteerd. De acties in de preventie agenda zijn gericht op de Nieuwkoopse situatie en in overleg met lokale partners tot stand gekomen. We hebben daarvoor onder andere leden van de gemeenteraad, het stakeholdersoverleg zorg en welzijn, kinderopvang en onderwijs, het kernteam sport en de adviesraad sociaal domein geraadpleegd.

Duurzaamheidsaspecten

Niet van toepassing

Gezondheid

Thema 3 van de preventie agenda (Een leven lang gezond) gaat in zijn geheel over het bevorderen van de mentale en fysieke gezondheid van de inwoners van Nieuwkoop. Hierop wordt de komende jaren extra ingezet.

Varianten met argumenten voor en tegen:

De preventie agenda wordt wel of niet vastgesteld.

Voor vaststelling:

- Deze lokale preventie agenda biedt overzicht en houvast voor het preventiebeleid op het sociaal domein voor de komende jaren.
- Nieuwe acties en bijvoorbeeld subsidie aanvragen kunnen worden getoetst aan de thema's en de doelen van de agenda.
- Het Gezond en Actief Leven Akkoord vraagt om een concreet plan voor de besteding van een SPUK op het gebied van gezondheid en sociale basis. Zonder plan moet de gemeente Nieuwkoop de SPUK terugbetalen. Het ingediende plan van aanpak voor GALA is omgewerkt tot de onderliggende preventie agenda.

Tegen vaststelling:

- Zonder (uitvoering te geven aan) preventie agenda komt de extra inzet op en aandacht voor preventie in het sociaal domein te vervallen. De SPUK wordt terugbetaald.

Voorgesteld advies

1. Vaststellen van de Lokale preventie agenda Sociaal Domein, waarbij de thema's en de doelen kaderstellend en richtinggevend zijn. De acties zijn uitvoering en een middel om de doelen te bereiken.

Kantekeningen/risico's en beheersmaatregelen

De SPUK GALA die deels zorgt voor de financiering van de genoemde maatregelen, moet worden terugbetaald als deze niet besteed wordt aan de thema's die in het GALA genoemd worden.

De maatregelen zijn voorgelegd aan een werkgroep van de VNG en die hebben ingestemd met de plannen die Nieuwkoop heeft voor de SPUK. De gemeente Nieuwkoop heeft tevens toegezegd mee te werken aan monitoring en evaluatie vanuit het Rijk, waarin wordt gekeken hoe gemeenten de gelden besteden.

Financiële en Juridische gevolgen

Financieel:

Er zijn geen extra middelen nodig. De meeste maatregelen worden gefinancierd uit bestaande middelen. Een intensivering van de maatregelen op het gebied van (mentale en fysieke) gezondheid en welzijn wordt gefinancierd uit de Specifieke Uitkering (SPUK) die de gemeente toegekend heeft gekregen in het kader van het Gezond Leven Akkoord (GALA) van het Rijk. Deze middelen zijn geormerkt en moeten worden besteed aan één van de thema's die benoemd zijn in het GALA. Zie bijlage 3 van de preventie agenda. Deze middelen worden verstrekt tot en met 2026. Bij de tussentijdse evaluatie (in 2025) zal het college ook met de Raad in gesprek gaan over de tijdelijkheid van de middelen en de impact daarvan op de gepresenteerde plannen.

Juridisch:

Niet van toepassing

Bijlagen

1. Lokale preventie agenda Sociaal Domein (ter vaststelling)
2. Advies van de Adviesraad Sociaal Domein (ter kennisname)
3. De reactie van B&W op het advies van de Adviesraad Sociaal Domein (ter kennisname)

Advies meningsvormende raad